

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évi negyedszáz 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhatszoros sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyilvános” cikkek sora után 10 kr. előleges befizetés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny, máj. 26.

(D) Itt alább egy néhány okmányt közlünk az országgyűlési munkálatok sorából. Ezen okmányok egy erdélyi főtörvényszék szervezésére vonatkoznak.

Azon állásponthoz képest, melyet nemzetünk az országgyűlés irányában tart, talán felesleges is ezen téren beforgó kérdésekhez szólnunk, annyival inkább, mert attól is tartani mindig, hogy már eo ipso veszélyeztetve van azon ügy, amely mellett a magyar nézet nyilvánul, főként ha a kormány a „Botsehafter” szebeni levelezője politikáján indulva meg, úgy venné a dolgot, hogy már szakasztott a magyar elemmel, mint a mely a mostani kormánypolitikának osztályosa lenni nem óhajt.

Az igazságszolgáltatás azonban igen fontos ügy, s arra a magyar irodalom éppen úgy megtette észrevételeit, midőn az egész nem egyben, mint a fejedelmi teljhatalomból folyó patenseken alapult.

Mi általában nem fogunk egy erdélyi főtörvényszék lényegének tárgyalásába bocsátkozni; mi, ha az újabb államkormányzási fogalmak elméletét, az államháztartás mostani terheit, Austria nyomott pénzügyi állapotát, hazánk mind terhesbülő adóját, és országgyűléseinknek hozott pozitív törvényeinket összevetve megfontoljuk; csak újból meg újból pártjára kellünk azon elvnek, a mely a magyar királyságra nézve az 1848-ki törvényekben s a birodalom másik felére nézve, az 1860-ki császári diploma és az azt követett februári nyílt parancs elméleteiben egyaránt ki van mondva, miszerint a birodalmak egyes apróbb részeinek a tartományi autonómia hatáskörén belül egy historiai tömbbe pontosítása, úgy a törvényhozás, mint az igazságszolgáltatás és a rendszeres kormányzás érdekében üdvösebb, valamint az állam nagy kiadásainak csökkentésére, s az államháztartás terheinek enyhítésére nézve célirányosabb, mint az, ha minden kis területnek külön törvényhozás, külön igazság kiszolgáltatás, külön költség törvényszékek s kormányhatóságok felállításával kívánják túlterhelni az államkiadásokat, s a nép adóját, mely e kiadások egyetlen kútfőjéül szolgál.

És így, mi igen természetesen, valamint helyesnek látjuk a császári alkotmány azon elvét, mely Austria Erdélyhez hasonló nagyságú örökös tartományainak, amott a császárság központján egy felelős ministerium mellett fennálló szűkebb birodalmi tanács név alatti törvényhozó gyűlést létesített, s azon tartományok összegének főtörvényszékét a törvényhozó gyűlés és felelős ministerium székhelyére tevényt át, ezáltal nagy biztonságot szerzett az igazságszolgáltatás tisztaságára, s a hozott törvények helyes magyarázatára nézve, úgy nem tagadhatjuk meg a császári eszme analogiájának helyes voltát a mi magyar királysági törvényhozásunknál is, a mely szintén a királyság központjára tette át a törvényhozás és felelős ministerium eszméjét, s a hol egyedül működhetik teljes sikerrel s biztosító elvi tisztasággal egy legfelsőbb törvényszék is.

A mely elv igaz Austria homogen tartományainak alkotmányos üdvére nézve, annak igaznak kell lenni a magyar királyság homogen tartományaira; és mi a császári alkotmány alapeszméin belül állunk, midőn azt mondjuk, hogy Erdély vagy Horvátország nem bírhat több joggal a magyar királyságban, mint Csehország vagy Karinthia az osztrák császárságban, és Erdély vagy Horvátország nem bírhat kisebb joggal a közös birodalomban, mint a fennelített tartományok, a melyek tartományi gyűléseik mellett

egy központi törvényhozást bírnak a szűkebb Reichsrathban, és felelős ministeriumot az osztrák ministeriumban, melyet a szűkebb Reichsrath is kérdőre vonhat; és bírnak ezen alkotmányos tényezők székhelyén, saját császárságuk központján semmisítő főtörvényszéket, melynek ítéletei felett a helyi levő ministeri felelősség éber kötelessége mindig örökös.

Ugy hisszük, hogy ezen felfogásunk következetességét, igazságát, s a császári eszmében is nyugvó jogosultságát töllünk senki meg nem tagadhatja, s im ez azon igazság, a mely álláspontunkat minden oldalról megerősíti.

És az a mi kinttetteti, hogy politikánkat sem elfogultság, sem szélsőség, hanem oly eszmék vezérlik, melyek az örökös tartományokban éppen a souverain hatalom által tetteleg érvényesítvük, s melyeket mi a magyar királyság souverainje által is előbb-utóbb annyival inkább érvényesítendőnek hiszünk, mert a két korona egy főt és egy gondolatot fűd.

A mi álláspontunk tehát a homogen királyságoknak s császárságoknak egy központi törvényhozása, felelős ministeriuma s főtörvényszéke.

Mindenestre pedig azon egész Európában elfogadott elv, hogy a hol a törvényhozás, ott a legfőbb törvényszék.

Ha mi felfogatók akarnánk lenni, ha mi államéletünkben nagy változásokra törekednénk, hamisan mosolygának, midőn az egész részekre szaggatásról látjuk, belátva azt is, hogy a tartományokra rubázott államiszerp hogyan fog nebezedni a birodalom budgétére, és elmondanók magunkban, a mit Mirabeau jegyzett meg XVI. Lajos fiatal (21 éves) pénzügyministerének Calonne-nak pazarlására: „Miután a pénzügyminister — így szólott Mirabeau — az állampénzt mint egy genialis kártyás tele marokkal szorja, csak hamar be kell látnia, hogy e pénz csak az egész állam gyökeres átalakításával szerezhető vissza; a pénzügydelégés mindig biztos előjele a remekára bekövetkezendő viharoknak” stb.

Ami mi nem kívánunk a birodalomnak pénzpazarló Calonne-ot, s a sors a magyarok apostoli királyait mindig megóvta s óvja is örökre oly emlékektől, melyek Mirabeau nevével összekötvük; de a történelem szomorú emlékei biztosítanak minket, hogy minden birodalom már pénzügyeinél fogva is homogen részeinek összevonására van utalva, s így azon eszme, mit nálunk 1848 ban a civilisatio lendülete sugalt, ha lehullanak róla az elsierttségnek még most is gátló czölönkei, hatalmas emeltyűjével fog végre is szolgálni közös birodalmunk politikai megállapodásának.

Oly politikusok, kik az ország határaitul nem észlelnek, könnyen kecségethetik magukat Erdélyre nézve egy szakmány-politikával, melyet most a birodalom belső kelemetleiségei biztosítani látszanak; de ne ámsítsa magát Erdély azzal, hogy ő egy so iasant külön parlamentarizmus államéletet a birodalom pénzügye rovására folytathat; ne higgye, hogy ő összpontosíthatja a kormány különös kegyéből szűk területén mind azon magasabb államjogokat, melyeket az osztrák tartományok összege saját tartományi gyűlésein s központi szűkebb birodalmi tanácsában s berendezett felelős ministeriumának létezésében gyakorol; Erdély ezen alapjogokból csak annyit érvényesíthet, a mennyit keblő pénzügye megbir, s folyjon bár örökre össze adónk a birodalom közpénztárába, ott mindig föl lesz számítva, hogy Erdély budgetje nagyobb nem lehet, mint a mennyi ez országra eshetik a birodalom közös költségeinek leszámítása után, és poli-

tikai naivság azzal kecségetetni magunkat, hogy mi a birodalom oly kegyelt részei leszünk, kiknek asztalunkra feltalálja saját költségén mind azon eledelt, melyet konyhánk soha meg nem bírhatna.

Egyszóval a birodalmi alkotmány alapeszméjének Erdélyre nézve végkifejldése csak az lehet, hogy vagy elszakítatik ez a magyar királyságtól s bekebelezetik Austria örökös tartományai közé, s részese lesz a szűkebb birodalmi tanácsnak, vagy miután ezen beolvastási törekvést ő Felsége kormánya politikájától elutalá, a vele egytermészetű királyság egyes országainak társaságában lendi fel kifejldésének s virágzásának alkotmányos közepontját, hol törvényhozása s legfőbb törvényszéke is természetes helyét lendi.

Ily meggyőződés által vezetettve világossá válik nézetünk az átmentit intézkedések stabilitására nézve, s éppen ezért mi a most indítványozott főtörvényszék lényegének tárgyalásába nem bocsátkozunk, csak jelesen a kisebbség véleményére fogunk jövő cikkeinkben egy néhány észrevételt tenni.

Szebeni dolgok.

N.-Szeben, május 25.

Az országgyűlés mai ülésében legelőször is kir. hivatalos dr. Teutsch kért szót, fölheván a házat, hogy fejezze ki elismerését az osztrák hadsereg irányában, mely egy régi jó szövetséggel már hónapok óta küzd, harcol, vérzik és győz a német világ legvégén egy európai kérdés megoldása érdekében; úgy szintén az osztrák hajóhad irányában, mely „a német tengeren, a hol emberöltő kor óta nem látottak, dicsőösen lobogtatja harci zászlóját.” Ő méltónak, illőnek találja, hogy Erdély országgyűlése is fejezze ki ezen elismerést. Helyeseltetett, a ház minden tagjai felállván, megéljenztek mind a hadsereget, mind a flottát.

Erre aztán az elnök jelenté, hogy többen szabadságot kértek a ház tagjai közül, né melyek hosszú időre, mi felett határozni felhívta a gyűlést. Nehány kérvény felett hosszabb vita támadott; végül Schmidt Konrád indítványára Eranosz és b. Bruckenthal regáliták négy heti szabadságot kaptak, míg Nicola képviselőnek kérése (öt heti szabadságért) megtagadtatott.

Napirenden most nem volt más tárgy mint az, hogy a három hazai nyelv használatát illetőleg már megerősített törvények terjesztések fel ő Felségéhez szentesítés végett, melyre nézve Schmidt Konrád indítványozta, hogy ezen tcz. bevezetésének és záradékának szerkesztése bizassék azon bizottságra, mely az illető kir. javaslatot annakidejében megvitatta, s miután az elnök constálta, hogy azon bizottságból 12 tag jelen van és e szerint határozathozatalra képes, az indítvány elfogadtatott.

Ülés bezárása előtt a gyűlés elnöke tudatá, hogy a nyolczadik kir. javaslat (erdélyi főtörvényszék felállítását illetőleg) a közelebbi, hétfői, f. hó 30-diki ülésben fog tárgyalás alá bocsáttatni. Továbbá közlé, hogy a múlt évi ülészek alatt a katonai szolgálatidő kevesbítése érdekében Obert által tett indítványt közelebből napirendre kitűzendi. Puscariu indítványára elnök kijelenté, hogy a gyűlés helyiségében társalgási terem fog berendeztetni, a hová Erdély minden hírlapjai, s az országban kívül megjelenők közül is megrendeltetnek.

Ugyancsak Puscariu még következő indítványokat tett:

- 1) Kéressék meg a kormány, hogy gondoskodjék, mikép a Szebenben lévő követeknek a szállások azon bérért utalványoztassanak, mint a katonáknak; ha ez nem volna lehetséges;
 - 2) minden követnek utalványoztassék 400 o. é. frt szálláspénz, tekintet nélkül arra, ha valjon gyűlés egész éven át vagy csak egy hóig tart.
 - 3) A követeknek oda- és visszautazásáért mindenként egy frt kárpótlás adassék.
- Ez indítványok közül az első elvetetett,

a második kevéssé, de a harmadik élénken támogatott, úgy hogy a két utóbbi azoknak kinyomatása után a ház elébe tárgyalás végett ki fog tűzteni.

Déli 12 órakor az ülésnek vége lön.

A „Siebenbürgische Landtags-Correspondenz”, melyből e közleményeket vesszük, írja, hogy a tavalyi ülésfolyam legkitűnőbb tagjai még nem foglalták el üléseiket. Különösen áll ez a román notabilitásokról. Különösen feltűnik, hogy b. Siaguna, a ki tavaly a románok pártvezére volt, három óra kért szabadságot, s így ezen ülésekben alkalmasint részt se fog most venni. Siulutin éresk, Dobra putapük, Moldován udvari titkár és Baritiu kir. hivatalos színtelen nem jelentek meg. A „magyar elem” — írja a „S. L. C.” — még eddig csak az elnök, s Koronka és Lászlófi regáliták által van képviselve, míg Fogarassai és gr. Böldi még nem jelentek meg. Gróf Nemes jelentette, hogy kilép a szászok közül az udvari alkanczellár, Friedenfels és Zimmermann udv. tanácsosok még Bőcsben mulatnak, b. Bruckenthal egészségi szempontból hosszabb időre szóló szabadságot kért. Hogy a mai ülésben Nicola nem kapott szabadságot, ennek oka abban található fel, hogy a románok a közelebbi szavazásoknál tartanak tőle, hogy kisebbségben maradnak. A szászok a kérvényező érdekében szavaztak, de a románok mind ellene, s így nem kapott szabadságot, a mi nem igen történt még parlamentben. X.

Jelentése

a nyolczadik kormányelőterjesztés megvitatására kiküldött országgyűlési bizottmánynak, egy legfelsőbb törvényszéknek Erdély nagyfejedelemség számára leendő felállítását s annak szervezését illetőleg.

A harmadik országgyűlési bizottmány, mely a nyolczadik kormányelőterjesztés, s különösen egy legfelsőbb törvényszéknek Erdély nagyfejedelemség számára leendő felállításáról s annak szervezéséről szóló törvényjavaslat tervezésére volt kiküldve — jöllehet a bizottmány ezen legfelsőbb törvényszék szervezését illetőleg nagy nehezségekre talált, miután annak alapja, t. i. az alsóbb törvényszékek, melyekről ezen kormányelőterjesztés legelső cikkében van szó, még nincsenek szervezve és ezen alsóbb törvényszékek mielőbbi szervezésére nézve óhajtatást nyilváníttotta — mindazonáltal a kormányelőterjesztést a legbehatóbban fontolóra vette és elvileg ugyanazon szempontból vélte kiindulni, melyet a k. kormányjavaslatban is kifejezve találni vélte, t. i. a törvénykezésnek függetlensége és elkülönítése a közigazgatástól, és csak is némi módosításokat tett a k. kormányjavaslat némi cikkében, melyeket a bizottmány szükségesnek talált résznit az igazságszolgáltatás, résznit az ország és annak lakosai érdekében.

Ezen módosítások vonatkoznak az 1, 3, 4, 9, 12 és 13-dik §§-ra.

Az 1-ső §-ban, mely a legfelsőbb törvényszék felállításáról, elnevezéséről és székhelyéről szól, a bizottmány kényszerítve látta magát a székhelyre nézve módosítást tenni és azt határozni, hogy ezen legfelsőbb törvényszék, mely az ország s annak lakosaira nézve oly nagy fontossággal bír, maradjon meg az országban s annak székhelye legyen ott, hol a kir. főkormányzéseknek is leendő székhelye.

Az indokok, melyek a bizottmányt ezen módosításra vezették, voltak: az országnak ezen legfelsőbb törvényszékhez joga, mely legközelebből ő cs. és apostoli kir. Felsége által is az erdélyi bírói hatóságok szervezése tárgyában kélt 1861-dik évi március 31-ről legfelsőbb királyi leiratában elismertetett, ezenkívül pedig több más fontos okok mellett indokul szolgált még az igazságszolgáltatás érdekében, a költségek megkímélése, és az ország lakosainak óhajtatása.

A 2-dik és 3-dik §§-ok, melyek ezen legfelsőbb törvényszék összeállítására szükséges személyzet létszámáról, és az elnök s a tanácsosok kinevezéséről és ezen állomásoknak csak is honfiaknak leendő adományozásáról szólnak, épp úgy hagytak meg, a mint

azok a kir. kormányi előterjesztésben előfordulnak.

Epp úgy tartott meg a kormányjavaslatból az 5-dik §. is, mely ezen legfelsőbb törvényszéknek a büntető ügyekben hatásköréről szól.

A kormányi előterjesztés 4-dik és 6-dik §-ban csak is azon változtatás tételét, hogy a legfelsőbb törvényszék szervezése alapján két felebbezési bíróság helyett csak egy felebbezési bíróság vétetett, következésképp mind két fenebb idézett §-us a bizottságy által elfogadott ezen elv szerint lön módosítva.

Az indokok, melyek a bizottságyt ezen szempontból kiindulásra vezették, a többiek közt voltak éppen maga a kormány által is saját előterjesztésében elfogadott elv, mint-hogy a kormányjavaslat 6-dik §-ban a) alatt a büntető perrendtartás 10-dik §-ának a) betűje alatt idézett esetekre nézve csak egy törvényszékéről van szó, noha ezen esetekre nézve is, habár különböző elnevezéssel tényleg két törvényszék, valamint két felebbezési bíróság is létezik.

A kormányi előterjesztés 7, 8, 9, 10 és 11-dik §-ban csak is azon módosítások tételét, melyek az előbbi §-okban tett módosításokból önként következnek, míg a többi a kormányi előterjesztés vonatkozó §-ainak megfelelőleg mindenikben meghagyatott.

A 12-dik §-us a következőképpen lön módosítva és kiegészítve.

A legfelsőbb törvényszék minden saját hatásköréhez tartozó ügyek fölött rendesen hat bíróból és egy elnökből álló tanácsülésben folytatja tárgyalásait és hozza határozatait.

Teljes tanácsülések számára, melyek a legfelsőbb törvényszéknek valamennyi tanácsosából és az elnökből állanak, fentartvák:

- a) minden személyi és fegyelmi ügyek, mennyiben azok a legfelsőbb törvényszék hatásköréhez tartoznak;
- b) törvényhozási tekintetben teendő minden véleményezések és javallatok;
- c) büntető perek, ha halálos büntetésre kell ítéletet hozni;
- d) polgári perekben hozott egyenlő ítéletek elleni fölülvizsgálatok, ha azok megengedése kelt határozatot hozni;
- e) holtak nyilvánítások újra megházasodhatóság céljából.

Az indokok, melyek által a bizottságy ezen §-us módosítására illetőleg kiegészítésére indított, voltak a fenebb a), b), c), d) és e) betűk alatt elősorolt tárgyak jelentősége, melyek más legfelsőbb törvényszékekénél is utolsó bíróságilag egy hatnál nagyobb számú tanácsosokból összeállított tanácsülésekben határozatnak el.

A 13-dik §-us csak is az 1-ső §-sal összhangzólag lön módosítva, t. i. e helyett: „az erdélyi udvari korlátnokságnak ugyan anyai tagja” tételét, az erdélyi kir. főkörmányszéknek ugyan anyai tagja.

A 14, 15, 16 és 17-dik §-ok, melyek a legfelsőbb törvényszék ügykezelési nyelvéről, annak kiadványozásáról és pecsétjéről, személyi és fegyelmi ügyekben hatásköréről, belszerkezetéről és ügyrendtartásáról és annak az erdélyi udvari korlátnoksághoz viszonyáról szólnak, elfogadtattak épp úgy, a mint azok a kormányjavaslatban szerkesztve vannak.

Miután tehát mindkét törvényjavaslat, t. i. a kormány és a bizottságy ugyanazon egy elven alapszik, és miután a bizottságy által a kormányelőterjesztésben tett módosítások részint az igazságszolgáltatás érdekében, részint az ország törvényeivel és lakosai óhajataival összhangzásban vannak; a bizottságy ezen törvényjavaslatot a magos háznak tisztelettel előterjeszti, s annak elfogadását ajánlja; egyszersmind pedig a kisebbségnek (minoritásnak) is egy külön véleményét, melyet az alólt elnök is pártol, tisztelettel feltérjeszti.

Nagy-Szeben, december 23-án 1863.

A bizottságy elnöke:
Tausch József m. k.
Előadó:
Dr. Major János m. k.

Melléklet

egy legfelsőbb törvényszéknek Erdély nagyfejedelemsége számára leendő felállítására tárgyában működött országgyűlési bizottságy jelentéséhez.

Törvényjavaslat

egy legfelsőbb törvényszéknek Erdély nagyfejedelemsége számára leendő felállításáról s annak szervezéséről.

1. § Erdély nagyfejedelemség területe számára „Erdélyi kir. legfelsőbb törvényszék” czimmel egy legfelsőbb törvényszék állítatik fel, melynek székhelye ott lesz, hol az erdélyi kir. főkörmányszék székhelye leendő.

2. § Ezen legfelsőbb törvényszék egy elnökből, a szükséges számú tanácsosokból, segéd és kezelési személyzetből álland.

Az elnök és tanácsosok kinevezése ö Felségének tartatik fenn.

3. § Minden hivatali állomásokra csak erdélyiek fognak kinevezetni.

4. § A legfelsőbb törvényszék harmad és végső bíróságilag határoz mindazon polgári s mindazon a törvénykezési eljárásra utalt urbéri ügyekben, melyekre nézve másod bíróságilag határozat hozatott, ha a másod bíróság határozatai ellen a fennálló szabályok értelmében további jogi menedéknek helye van.

5. § Büntető ügyekben a legfelsőbb törvényszék, a fennálló perrendtartási szabályokhoz képest hozzá érkezett s törvénykezési eljárásra utalt büntető esetek felett harmad bíróságilag határoz.

6. § A legfelsőbb törvényszék határoz azonkívül bíróság kiküldetési ajánlatok és kérelmek fölött, midőn büntető ügyekben a büntető perrendtartás 10-ik §-ának a) betűje alatt idézett esetekre nézve illetékes különös országos törvényszék helyett, egy más rendes törvényszék kiküldetése forog fenn; továbbá oly panaszok fölött, melyek a másodbíróság részéről valamely illetékes törvényszék helyett egy más törvényszéknek kiküldetése iránt történt rendelkezés ellen intézkedik.

7. § Valamely erdélyi törvényszék helyébe egy más törvényszéknek vagy viszont leendő kiküldetése, vagy oly esetekben illetőségi kérdések fölött, midőn az érintkező bíróságok közül csak egyik erdélyi, s az illető főtörvényszékek közt az egyetértés nem létesül; vagy ha valamely erdélyi s egy más főtörvényszék közt illetőségi kérdés forog fenn, az eldöntés az erdélyi legfelsőbb törvényszék, az illető másik törvényszék legfelsőbb bíróságával egyetértőleg illel.

Ha a két legfelsőbb törvényszék közt egyetértés nem létesül, akkor az illető igazságügyi udvari hatóságok indítványai folytán ö Felsége határoz.

8. § A bírói és közigazgatási hatóságok közt támadt illetőségi viták felett a legfelsőbb törvényszék vegyes tanácsban határoz, melynek összehalkotását a 13-ik § szabja meg.

9. § A legfelsőbb törvényszék határoz saját tagjainak, s a másodbíróság, vagy amaz tagjainak hivatalos eljárásait illetőleg emelt tiszti panaszok, továbbá a másodbíróság által tiszti panaszok folytán hozott határozatok ellen jelentett felfolyamodások felett.

10. § A legfelsőbb törvényszék az udvari korlátnok kívánata folytán, a törvények alkotására vagy megváltoztatására vonatkozólag igényelt javallatát megteendő.

Egyszersmind hatáskörében áll törvények alkotására vagy megváltoztatására célzó önálló ajánlatokat az udvari korlátnoksághoz intézni.

11. § A legfelsőbb törvényszék vezetése az elnököt, s távolléte vagy akadályoztatása eseteiben az erre hivatott helyettesít illel.

12. § A legfelsőbb törvényszék minden saját hatásköréhez tartozó ügyek felett rendesen hat bíróból és egy elnökből álló tanácsülésben folytatja tárgyalásait és hozza határozatait.

Teljes tanácsülések számára, melyek a legfelsőbb törvényszéknek valamennyi tanácsosából és az elnökből állanak, fentartvák:

- a) minden személyi és fegyelmi ügyek, mennyiben azok a legfelsőbb törvényszék hatásköréhez tartoznak;
- b) minden a törvényhozási tekintetben teendő javallatok és ajánlatok;
- c) büntető perek, ha halálos büntetésre kell ítéletet hozni;
- d) polgári perekben hozott egyenlő ítéletek elleni fölülvizsgálatok, ha azok megengedése kelt határozatot;
- e) holtak nyilvánítások újra megházasodhatóság céljából.

13. § Az erdélyi politikai közigazgatási és bírói hatóságok közt, valamint urbéri ügyeket illetőleg támadt illetőségi viták eseteiben, három legfelsőbb törvényszéki bíró helyébe az erdélyi kir. főkörmányszéknek ugyanannyi tagja foglal mint szavazó helyet.

14. § A legfelsőbb törvényszék ügykezelési nyelve, a három országos nyelvnek a hivatalos közlekedésbeni használatát illel, külön törvény által megállapítandó általános határozványokhoz lesz alkalmazandó.

15. § A legfelsőbb törvényszék minden kiadványai „az erdélyi kir. legfelsőbb törvényszék” czimű felülirással ellátandók, s az elnök vagy helyettese által aláírandók.

Az ítéletek ezen felülirással láttatnak el: „Ö császári királyi apostoli Felsége, Erdély Nagyfejedelme, és Székelyek Grófja nevében”, s a fenjelet aláírason kívül még egy szavazó által is aláírandók.

16. § A legfelsőbb törvényszék pecsétje a cs. k. sással együtt az erdélyi czimert tüntetendi s következő körirattal leendő ellátva: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni Principatus Transylvaniae.”

17. § A legfelsőbb törvényszéknek személyi és fegyelmi ügyekben hatásköre, belszerkezet és ügyrendtartása, továbbá annak az erdélyi udvari korlátnoksághoz viszonyára rendelvényi uton fog szabályoztatni.

Melléklet

az Erdély nagyfejedelemség részére a legfelsőbb törvényszék felállítására és szervezése tárgyában kirendelt országgyűlési bizottság jelentéséhez.

Véleménye

az Erdély nagyfejedelemség részére a legfelsőbb törvényszék felállítására és szervezése tárgyában leadott kir. kormányi előterjesztésre nézve kinevezett bizottság kisebbségének.

A kisebbség elvileg teljesen osztja az igazságügynek a közigazgatástól általánosan, az alkalommal pedig a legfelsőbb törvényszékkel illetőleg eszközözendő elválasztása szigorú keresszítelvére nézve a kormányi előterjesztés kiindulási pontjait vett elvet; a bizottság kisebbsége, tekintettel Erdély tényleges állam-törvényére az 1860-dik évi október 20-diki diploma III. p.) s a népesség nagyobb része kívánataira, a bizottsági többség véleményét egy önálló legfelsőbb törvényszéknek honunk részére leendő felállítására nézve osztja.

Azonban a kisebbség ezen törvényszék székhelye választásában a többségtől eltér, s a kormányi előterjesztés 1. §-vel egyhangzólag annak székhelyét a cs. udvarnál Bécsbe javallja kijelölteni, mivel az általános közvélemény a legvégső, sőt magát a bírói határozatot is az ország fejedelmétől, vagy legalább annak közvetlen közeléből várja, mivel továbbá a jogtörténelem, s Erdély történelemin minden időkakainak tényleges állapota egész az 1861-dik évi martius 31-diki legfelsőbb határozványig igen rövid időközök kivételével, a legfelsőbb törvényszéknek a császári udvari székelése mellett szólnak (hármaskönyv III. r. 2. cz. 3. §. és comp. const. II. 1. czim. 1. cikk. XI. §. 4. cikk XI. §. és 5. cikk XI. §.) és végre a legfelsőbb bírak lehető függetlensége csak a legfelsőbb törvényszéknek a hazán, s így a nemzetiségi szenvedélyek közvetlen hatásán kívüli helyezésével fogna megőriztetni.

A kisebbség a többség által a kormányi előterjesztés 4, 6, 7, 9- és 13-dik §-ben tett, s a szász főtörvényszék felállítására célzózt változásokba bele nem egyezhetik; mivel a harmadik bíróság szervezésével amugy mellékesen soha sem lehet a másod bíróság szabályozására alkalmat venni, mivel a kisebbség azon meggyőződésben van, hogy a legfelsőbb törvényszék felállításánál csak a jelenlegi tényleges állapotból lehet kiindulni, s egy jövőben bekövetkező szervezésre szóló törvényt hozni nem lehet; mivel továbbá az 1224-ben András király által adott kiváltságlevél kelése óta (ipsos nullus iudicet nisi Nos vel Comes Cibiniensis, és nec eos etiam aliquis ad praesentiam nostram citare praesumat nisi causa coram suo iudice non possit terminari) egészen az 1862-ben nov. 4-kén kelt legfelsőbb határozványig, melynél fogva egy állandó főtörvényszéknek a szász föld részére leendő felállításá legkegyelmesebben megengedtetett, a szász nemzet hatósági joga a szász föld határai és az ország fejedelmének fenségi korlátai közt alkotmányilag soha kétség alá nem vonatott; mivel végre annak eltörlése az országgyűlés illetőségéhez nem tartozik, hanem az csupán és egyedül a szász nemzet egyetem által az ország fejedelmének jóváhagyásával lenne eszközölhető.

Ellenben a kisebbség javallatba hozza hogy a 6. §. a betű 2. l. 2. sz. a nyomtatási hiba „saját” „egy”-re kijavíttassék.

Ugyanott a 6, 7, 8 dik sz. alatt azon tényállásnak, hogy a b. p. r. 10 dik §. a betűje alatti esethez képest jelenleg két illetékes törvényszék: a n.-szébeni tanács, és m.-vásárhelyi büntető törvényszék áll fenn a megfelelő változás e helyett: „az... illetékes külön törvényszék” „illetékes külön törvényszékekre” eszközöltessek.

10. §. 2-5. sz. alatt a legfelsőbb törvényszék állásának és méltóságának inkább megfelelőleg a szöveg: a törvényhozás vagy törvényalkotásra vonatkozólag változtassék: „teszen”-re, e helyett „kell tennie.”

A kormányi előterjesztés 12 dik §-nek szerkezet és megváltoztatása a többség jelentésében a kisebbség beleegyezésével történt.

Ezen szövegbeli kijavításokon és javallatokon kívül a kisebbség a kormányi előterjesztés változatlan elfogadását javallja.

N.-Szeben, dec. 19-kén 1863.

Tausch József s. k., kir. hiv.
Herberth Ede s. k., követ.
Lassel Agoston s. k., követ.
Brecht János s. k., követ.
Salmen s. k. *)

Dr. Trauschenfels s. k. a kisebbség részéről előadó.

Bukarest, máj. 17.

A kolozsvári magyar lap „K. Közlöny” közölve, írja a „Reforma”, egyik közelebbi

*) Egy további javaslat-tétellel fenntartásával.

számában a derék magyar nemzethez Mihály vitéz maradványai érdekében írt felhívásunkat, szíves volt azt valódi testvéries és nemes megjegyzéssel kísélni.

Sziből köszönik jó szomszédainknak és a bukaresti reform. lelkes urnak tanúsított testvéri érzelmeiket, s meg vagyunk győződve, hogy minden eszközt felfognak használni ezen a románok előtt oly szent tárgyak felvédése érdekében, legyenek azok akár a hazaforas Teleky-család kebelében, akár mások birtokában. E tett által magyar szomszédaink egy igazságos, polgáris és keresztényi kegyes cselekedetet fognak végrehajtani; ezáltal er sódni fognak két nemzet régi kötelekei, szövetségi, kiket a szenvedés téti testvéreké, s kiknek ugyanazon sorsuk, ugyanazon védni való érdekeik vannak.

A magyar nemzet derék és loyális, nemes és jó keresztény, megtudja adni mindenkinnek a mi az övé, ö megadja Romániának is a mi az övé, s mitől csak az idők mostohasága miatt volt egy darab ideig megfosztva; és Románia örök forró halát fog a derék magyar nemzet iránt ezért kebelében őrzni.

Ha azon ereklék nem volnának a gróf Teleky-család muzeumában, meglehet, hogy azon templomban vannak, melynek neve k.-fejérvári klastrom, „Monastira din cetatea Belgradului”, a hol azon időben Atanaziu volt a püspök, kiről a történelem azt írja, hogy a gyilkosság gyászos esete után elment mint jó pásztor, és megkérte Bastát, hogy adná át neki Mihály testét eltemetést véget a mi vallásos szokásaink és egyházi törvényeink szerint, és a kinek nem kételkedünk, hogy át is adatott mint olyan test, melyben nincs többé élet, s ki maga is egykor Bátor András pap fejedelem fejét kegyelettel fogadta volt.

Ime azon szép jegyzés, melyről fenebb beszéltünk, s melyet sietünk közölni lapunk hasábjain, még hozzátéve azt is, hogy a „P. Loyd” is szíves köszönetünket tolmácsolja.

(Itt közli rövid levelemet, melynek kíséretében a f. Sz. ur szerkesztői jegyzetét bekládköttem).

Még csak azon kevés mondani valóm van e tárgyban, hogy ha valaki talán levelezésközök inténi hozzám, május 23-tól június 10-ig legyen szíves azt a „K. Közlöny” szerkesztőjéhez küldeni, minthogy szándékom a kilencz év óta nem látott szeretett házam meglátogatni, s az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház Kálvin emlékünnepevel összekötött köz szent zsinatán személyesen megjelenni. Adjon Isten boldog viszontlátalkozást.

Koos Ferencz.

Az inségügyi fiók-bizottságyok megszűntetése.

724-i k. b.

A testvér Magyarországra a mult 1863 dik évi, ottan csaknem általános terméketlenség következtében súlyosult csapás inségesei, a magyar k. helytartó tanácsnak idei mart 2-ról 17,414 szám alatt, ezen inségügyi központi kormány bizottsághoz intézett értesítvénye szerint, már azon hónap végével oly állapotba helyeztetvén, hogy közmunkákban részvét, s egyéb hatóságok intézkedések által, mindennapi díjakat megkereshetik, az inségügyi központi kormány-bizottságy az idézett helytartósági értesítvényben vett felhívás értelmében mart. 11-kén 503-dik k. k. b. szám alatt kelt körlevelével intézkedett is, hogy az érdeklét inségések Erdélybe menekült része, legfeljebb april 15-dikéig hazavonuljon.

Ezen intézkedés teljesülhetését azonban, az idei tavasz rendkívüli mostohasága nagy mértékben gátolván, inségések Erdélyben, ama kitűzött napnál jóval tovább is kénytelenek lőnek tartózkodni, sőt olyanok, a kik betegségtől látogatva az utra szükséges erőt visza nem nyerhették, maig is, amár a központi kormány bizottság tudomása szerint nagyon csekély számban tartózkodnak.

Az inségések tetemesebb száma által elutasíthatatlannul szükségessé vált, s több ns törvényhatóságban sikeresen is munkált inségügyi fiók bizottságok, most a kivonulás már majdnem általános beveződése következtében továbbra annnyal is inkább nélkülözhetőknek tekintetvén, mert azon már kevés inségések is, a kik még Erdélyben vannak, naponkint apadoznak, s valószínű levén, hogy a folyó május hó végéig csakis egyes személyek maradhatnak még benn, a kik közsegedelmest már különben sem igényelhetnek, s szükség esetében az illető törvényhatóság rendőri közegei utjáni gondoztatásra támaszkodhatnak, az inségügyi központi kormány-bizottság, az előre bocsátott körülmények tekintetéből s a felséges királyi főkörmányszéktől f. hó május 4-kén 13,584 1864. szám alatt kelt magas utasítás értelmében hivatalos szíveséggel hívja fel azon nms. t. cz. tiszthatóságát, hogy ha a fenfoglott inségtyben fiók-bizottságy, maga testületileg munkált volna, ily minőségben működését, a jelen május

utolsó napjával teljesen bevégezni; ha pedig saját tisztviselői területén külön szervezett inspektori fiók-bizottság létezik, ennek ugyan csak az irt május 31-dikéig a felosztását eszközölni ne terheltesse.

Mivel pedig ezen központi kormány bizottság, míg egy a felsőes királyi főkommandó, mint az inspektor ügyében élénk részvételt tanúsított országos közönség irányában is ama kötelezettség alatt áll, hogy sáfárkodásáról a lehetőségig pontos adatokkal beszámolni tartozik:

Ismételt hivatalos szíveséggel találja meg e tekintetes tisztviselőt az iránt is, hogy ha a területét képező ns. törvényhatóságban az inspektor számára adományozott akár pénzbeli, akár természetű maradék még talán lehetne, ez utóbbiak eláróztatását elintézní, s így mindazt, a mi a központi kormány bizottság pénzárába még bejutandó volna, minden halasztás nélkül, és pedig legkésőbb a jövő június 2-dik napjáig ide beküldeni szíveskedjék.

Végül pedig, az azon nem törvényhatóság területén állandóan tartózkodtak létszámát is, miután azok a hasonló rendeltetésű jegyzékek, melyekből az általános létszám összeállítható leendő, tetemes és gyakori változások alá estek, ugyancsak a most említett hatánapra szintén ezen központi kormány bizottsághoz bejuttatni szíveskedjék, készséges méltánlással fogadván egyébiránt ezen központi bizottság általánosan minden egyéb a kérdéses inspektori statisztikájára tartozóba éppen az erdélyi területet tárgyazó hivatalos forrású adatokat.

Az inspektori központi kormány bizottságának Kolozsvárra, 1864 május 20-án tartott üléséből.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

N. Bányász, május 23.

Május 22-én Nagy-Enyed város közgyűlést tartott, melyet elnöklő főhadnagy Sz. Elek, miután küldöttségileg megbívatott, egy férfias beszéddel nyitott meg, megingathatlan hitét fejezve ki jobb napok elkövetkezése iránt; végül megköszönte a benne és tisztársaiban helyezett nagybecsű bizalmat a maga, az összes tisztikar és az eskült közönség nevében, kik három év előtt alkotmányos alapokon lőnek megválasztva, minthogy hivataloskodási idejük lejárt, lemond; felszólítván a gyűlést, hogy a további teendőket felül határozzon.

Rövid és higgadt tanácskozás után általános megnyugvással elhatározták, miszerint a polgárság ezutánra is ragaszkodik alkotmányosan választott tisztségéhez és szavazati jogát a jelen viszonyok között a bizonytalanságnak átadni nem akarván, új választásba nem kíván bocsátkozni, fölkeretett a tisztség hivatalos teendőinek mind addig való folytatására.

Végül a szesz-arenda számlája lőn felolvasva s a gyűlés teljes elismerésben részesítette, s általános felkiáltással hivatalában továbbra is meghagyja, azon kölcsön alap bevételeit és kiadásait lelkiismeretes kezelő bizottságot, mely (alap) a szükségben levő polgároknak évenként több ezer forintot szolgáltat 6-os kamatra kölcsönképpen. Melyek után a gyűlés a legszebb egyetértéssel eloszlott.

N.

Az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára.

A ns felső-fehérmegyei hólyavölgyi mükedvelő társulattól, Mihályfalván, folyó május 16-án rendezett előadása tiszta jövedelme gyanánt t. cz. Józsa László ur által 74 forint küldetett be az inspektori központi pénztárra.

Az Erdélyből már csaknem általában hazavonult, de a segélyt honn még mindig igénylő tetemes számú inspekterek nevében a t. cz. mükedvelőknek nem foglalkozásukért, s az ennek eredményül nyújtott könyöradományért, őszinte köszönetet nyújtán.

Kolozsvárra, máj. 27-én 1864.

Az inspektori közp. kormány bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

(Necrológ.) Kozma Károly sz. ábrarábani unitárius lelkész, előbb a sz. keresztúri gimnasiunál hat évig kitűnő sikerrel munkálkodott tanító, az annyira szeretett és nagybarabított ifjú ember, f. hó 22-én több hártartott sorvasztó betegség után elhunyt. Nyugodjék békével!

A tordai nőegylet elnökötje m. Puhl Ignác né a „P. Napló” szerkesztőségéhez 125 frt és 7 krt küldött ki a végett, hogy azt a magyar gazdasszonyok egylete, az inspekterek között kioszsza. E pénzüsszeg a folyó hó elején Tordán e célra a nőegylet által rendezett, s kisorsolással összekötött tánczesztély eredménye.

Haynald Lajos, erdélyi kath. püspök ümiga a lapok szerint az emsi fürdőkre utazik.

Az „Ország tükre” b. Orbán Balázs „Székelyföld leírása” című munkájából érdekes mutatóváltat hoz; csinos kép s érdekes leírás.

A „P. H.” hallomása szerint egy közelebb állítólag a cs. kir. pénzügyminisztériumhoz érkezett legf. határozat újra elrendeli, hogy nem csak azon rendelkezés alatti cs. kir. hivatalnokok, kik a szolgálat érdekében jelenleg már valamely hatósághoz beosztva működnek, hanem azok is, kik még eddig se beosztva nincsenek, se végelbansában nem részesültek, eddigi fizetéseiket továbbra is és mindaddig megtarthatják, míg az első végleges alkalmazást nem nyernek, az utóbbiak pedig ismét újabb vizsgálat alá nem vétetnek s ennek eredményéhez képest míg a további szolgálatra alkalmasnak találta nem alkalmaztatnak, a képeseknek nem találta pedig végleges elbánsában nem részesítettnek.

Két fiatal női szépség, ki bizonyosan valamely művésznék szolgálat mintául, a napokban egy délután a Pigale-sétányon oly görög jelműben jelent meg, mely nem sokban különbözött Phryneától az areopag előtt. Mint enyhítő körülményt nem szabad mellőzni azt, hogy éppen reggelizés után voltak, hol valószínűleg a bor is kellő szerepet játszott. A járólakók igen megbotránkoztak ezen különben csak szalonokban szokott tárlattól, míg végre rendőrtisztek közeledtek s az istennőknék némi megjegyzéseket tettek. „Ej mit! felelt az egyik, hiszen ma elég meleg van, s éppen nem tartunk attól, hogy meghűljünk.” Híjába igyekeztek értésükre adni, hogy itt nem annyira a meghűlés veszélyeiről, mint inkább erkölcsi tekintetekről van szó; a hölgyek nem akartak szóba állni s kinyilatkoztatták, hogy ők így fognak sétálni. Midőn azonban tovább is erőltették őket, felülkerekedtek, rátámadtak a redőrtisztre, jól megrugdosták, arcazt összevissza karmolták, s ezen gyöngédségek a legkülönösebb szószóporral kísérték; sőt egy rendőrszolgálat mellőlő leszákasztották a katonai érdempénzt. Meglehetősen nehezen sikerült végre a felbőszült nimfákak körül fogni s a néptömeg lármája mellett biztos őrizet alá helyezni, a hol nyugodtan elmélkedhetnek az általuk megkísérlet anachronismus fölött.

Rothschild báró, Salamon fiának temetése alkalmával, 12,000 frankot ajándékozott a párisi szegényeknek.

Somogyban a „G. C.” szerinti a rablók kiirtására elrendeltetett hogy a halálra ítélt rablók ne büntetésük színhelyén, hanem szülőhelyükön végeztessenek ki. A végrehajtási költségeket az illető községeknek kell fedezniük. Az erdőkön átvezető utakat tetemesen meg kell szélesíteni, hogy az utazók biztonsága nagyobb legyen. Az erdőkben és pusztákban álló magános csárdákat le kell rontani.

A galicziai haditörvényszékek működéséről a lemergi központi iroda következő kimutatást közöl: Apríliában elítéltek Lembergben 178, Krakóban 132, Rzeszowban 37, Tarnoban 47, Przemyślnben 24, Nowandeban 14, Tarnopolban 22, Zloczowban 20, Stanislauban 37, Samborban 30, tehát a tíz haditörvényszéknél összesen 541 egyén; márciusban 281: tehát az ostromállapot kihirdetése óta összesen 822. Apríliában a haditörvényszékeknél folyó vizsgálatok 2999 esetet mutatnak 4254 vádlottal, kik közül 1653 vizsgálati vizsgában volt. Május 1-én meg 1520 folyó vizsgálat volt 2192 vádlottal, s ezek közül 905 volt elfogva. Minthogy azóta új elfogatások is történtek, igen valószínű, hogy a májusi kimutatásban is tetemes számú elítélés lesz följegyezve.

Igaz gyöngyök. Rövid idővel ez előtt több párisi lapban a következő hírdetményt lehetett olvasni: „A zultán számára valóki igen nagy árákon vesz gyöngyöket, ha ezek szépek és igazak. E gyöngyök nem fognak fonatra fűzetni, hanem önállólag ragyognak a hatalmas padisshah palotáiban. Közelebbi értesített nyerhetni ily czimzett bérmentes levelekre: „Harem bureau, poste restante Paris.” E czim alatt sok gyöngyutaladonos irt az illetőknek, de egyik sem kapott választ, s a kérdéses hírdetmény még mindig a lapokban volt. Egy nap azonban az említett czimzett alatt az ismeretlen hírdető következő levelet kapott: „Uram! ön gyöngyöket keres a zultán számára, miért is jelentem önnek, hogy ily nemű mesés értékű gyöngygyel bírok. Angeli que 16 éves, szebb leány még nem élt. 50,000 frankért ön rendelkezésére áll.” Az ismeretlen erre azt felelte, hogy szeretné a kérdéses leány fényképét látni, s midőn ezt is megkapta, Angeli que-t a megbízott által levélben arra kéréte, hogy legyen bizonyos nap a Jardin des plantes-ban, övül piros szalagot viseljen, ez lesz az ismertető jel. Mult april hó első napjaiban egy varázs szépségű fiatal leány ilt a nevezett kertben, öve piros szalag, s kíváncsian várta, hogy mi történik. Nem sokára fényes fogat robotott elő, benne

egy már öreges ur, mellén a Medschidee-renddel. Midőn a lánykát meglátta, kiszállt s feléje ment. „Kedves angyal, — szolt a jött — kegyed akarja megismerni a zultánt? Ő már kegyed rabja, szeretetreméltósága megbüvölé.” A leány pirult, mire a közellevő borból előtűnt ott elrejtve volt kisérője, ki a fentebb említett levelezést eszközölte. „Uram — szolt ez a fényes urhoz, — a törvény nevében foglyom!” — Ki ön? kérdezte bámulva a megszólított. — A rendőrség ügynöke, s önnek neve uram? — Gróf Sourinam, s nem fogom önt követni. — Sajnálom, mert erőszakot kellene használnom. Lakását uram! — Azt csak a rendőrfőnöknek mondom meg, ki nek, hogy megmutasson, ezenen parancsolom. — Önnek ilt nincsen joga parancsolni, ön csak engedelmeskedni tartozik. A rendőrfőnök ur megbízásából fogom el. S ha éppen a rendőrfőnöknek akar bemutatnati, ime ön előtt áll, én vagyok az. Mi tetszik önnek? — Sourinam csak most ért meg, hogy az egész történet a rendőrség által ellene kivetett csel volt, s most a törvény kezében van. A rendőrség már régóta gyanakodott a titokteljes gyöngyhirdetésekre, és Sourinam elfogattatván, kitént, hogy grófi czime koholmány, s ő is egyike azon gyalázatos üzérnek, kik Párisból nevezetesen, a dunai fejedelemségek s Oroszországba nőkkkel kereskedést űznek. Sourinam születésére nézve oláh, s jelenleg törvényszék előtt áll.

Tumore, Umore, More, Ore, Re, E. Rómában e napokban egy a pápát ábrázoló szőnyeg talapzatára következő párbeszéd volt fűggesztve: — Mi baja neki? Felelet: „Tumore” (daganat). — Mitől támadt? Fel: Huzd ki a T-t: „Umure” (nedvtől). — Mi lesz következménye? Fel. Huzd ki az T-t: „More” (meghal). — Mikor? Fel. Huzd ki az M-et: „Ore” (néhány óra múlva). — S ki jó helyére? Fel. Huzd ki az O-t: „Re” (a király). — Melyik? Fel: Huzd ki az R-et: „E” (Emánuel).

Egy bajor törvényszéki nyomozó-levelelben szóról szóra ily személyes leírás olvasható: „A koldulást nagyon kedvelő, higesztű, 40 éves, kopasz, félsemit, rongyos, meztelű, nőtlen N. N. stb. Különös ismertetőjelei: „Nagyon vad nézése van.”

Magyarországból közelebb husz fiatal róka szállítottatott vasuton Angolországba, hol a Whigt szigetbeli kir. erdőkben helyeztetnek el. Angolországban a róka már nagyon gyűrűlnek, a róka hajtóvadászokat pedig, mint tudva van, az angolok nagyon kedvelik.

Courty de la Pommerais halálára ítéltetése ellen a semmisítő törvényszékhez fölbetbezett. Eleinte nem akarta ezt tenni, s védjéhez így szolt: Az egész ügy már untat, szeretnék minél előbb a végén lenni! Midőn ítéletét felolvasták, így kiáltott fel: Ártatlan vagyok; esküszöm! Elítéltetése utáni éjjel nyugodtan aludt. Május 18-dika óta La Roquelleben, a halálra ítélték börtönében van, melynek kapuja előtt a guillotine felállítatik.

Párisból írják, hogy a biztosító-társulatoktól valószínűleg követelni fogják, miszerint Pauw né gyermekeinek a biztosított 55,000 francot kifizessék. Önkénytelen ezt természetesen nem fogják megtenni, miért is új por fog kezdetni. A császár, mivel Pommerais halálára ítéltetését azonnal közölték, megindozik, valjon ez esetben alkalmazza-e kegyelmi jogát. A császár meg van győződve, hogy Pommerais megmérgezte Pauw né, de minthogy a büntény nincs tökéletesen jogilag bebizonyítva, valószínű, hogy megkegyelmez. A párisi közvélemény az eskütétel ítéletét pártolja.

Znaiban egy magyar ifjú pisztolyal végzte ki magát, mert egy pénzérmének valami aprólékos összeggel tartozott. A szerencsétlen 11 levelet hagyott hátra különféle egyénekhez, a többi közt a znaimi újság szerkesztőjéhez is.

Két éve Pankotán egy kereskedőtől ellopták 250 frt értékű arany óráját lánczostul; a tettest hiába nyomozták, nem került kézre. Az utóbbi napok egyik reggelén azonban a károsult egy lepecsételt csomagot talált ablakában, s mennyire meg volt lepelve, midőn a kibontott csomagból az eltűnt óra és láncz bukkant elő.

A szabadkai kálváriát jelenleg más helyre tevént át, e miatt történt ásatások alkalmával szétszórva fekvő számos emberi csontváza bukkantak, melyek közt egy pán-czélba iltóztatott lovag csontváza is volt, kit lovával együtt temettek el azon helyre, a hol elesett. E vázak, hozzávetőleg, a török háboruk ideje óta feketnek ott, s mellettük több fegyverdarabot is találtak.

Nyiltposta. Székelyfalvára L. F. mérnök urhoz. Czikkére nem emlékezünk s azt a szerkesztői irományok közt sem látjuk; tehát vagy a posta nem hozta, vagy eltévedt. Ha nincs terhére szíveskedjék újból megküldeni. Azok beleszólása nélkül. A hercegségek el-

POLITIKAI HIREK.

Francoziaország. Páris, máj. 22. Az algiri, egy látszik, a tunisival kapcsolatos álló lázadás gondot kezd adni a kormány. Több lovas és gyalog hadosztályt indítanak Algirba. A közepetengeri hajóhad elevezett a tunisi partokra. Négy fregát van csapatonk szállítására rendelve.

Beszélik, hogy a tunisi felkelés miatt Angol- és Francoziaország között ismét feszültebb lett a viszony.

Nagy figyelmet kelt a „Constitutionnel”-nek egy legújabb cikke a dán kérdéstről. E cikkek egészen Augustenburg herceg mellett van tartva s jelentőségét neveli még az a körülmény is, hogy megjelenése összetalálkozik Beust ur Párisba érkezésével. „A dán-német viszályt—írja többek közt a „Const.”—nemzetiségi törekvések idézték elő; ezeket kell tehát végleges megoldás által kielégíteni. Ha az egész német Holsteint egyesítnek Schleswig német felével, Dánia pedig Schleswig dán felét bekebelezné, még akkor is kérdés marad, vajlon rá áll-e Németország, hogy az ekép alakult új állam az 1852-i szerződés határozmányai alatt maradjon. Ha nem, akkor volna még a személyi unio. Ugyde ha a német népfajnak dán kormányát akarának adni, legközelebb ismét felujulna a két elem közötti véres harc. Nincs más mód tehát, mint hozzá illőbb kormányt adni az új államnak. Mikip fognak e kormányt választani s melyik lenne az? Mi nem tudjuk képzelní, hogy a legközelebből érdekelt fél, azaz ama tartományok népessége ne legyen felszólítva az első kérdés felett határozni; s ha ez így lesz, akkor bizonyosan tudni fogja, hogy egy oly kormány mellett nyilatkozzék, a mely német, mint ő maga, s német fejedelmet válaszszon magának. Francoziaország semmit sem tett egy ily megoldás előidézésére; de ha bekövetkeznék, semmit sem tartalmazna, a mi Francoziaország politikájával ellenkezik.”

A mint a „Patrie”-nak írják, Bécs és Berlin politikai köreiben az osztrák és porosz kormányokat rá akarják venni, hogy követeljék az értekezletnek Brüsszelbe áttételét, miután Londont az angol parlamentben történt nyilatkozatok megfosztották semleges jellemtől.

Ismét suttognak a francozia határok kiterjesztéséről Landau és Saarbrücken felé, ki-egyenlítésül Németországnak északfelé terjeszkedéseért.

Olaszország. Turin, máj. 17. A „Köln. Ztg.”-nak írják: Venosta külügyminister ur, megelött a kamara a római kérdés felett tanácskozní kezdett volna, a képviselőház többségének vezetésével és befolyásosabb tagjaival értekezletet tartott, a hol bizalmas modorban nyilatkozott arról, miképen fogják fel a római kérdést Párisban. A császár, mondá a többek között, éppen úgy meg van győződve, mint mi, hogy a mostani rendszer, valamint a francozia helyőrség állandósítása Rómában tarthatatlan. Azonban ő sem cselekedhetik úgy, a mint óhajtna. Kezei különböző oldalról meg vannak kötve. Különösen IX. Pius iránt személyes tekintetekkel viseltetnek Párisban, a melyeket egy pillanattig sem lehet szem elől tévesztetni. Azért egy ideig még tírtni kell. Talán sikerülni fog, a londoni értekezlet végével, a római kérdést is, a dunai fejedelemségekkel együtt, egyetemes congressus megoldására juttatni. A congressus eszméje teljességgel nincs feladva. Ha Olasz- és Francoziaország egyittart, a fardaságos munkát elvégre diadal fogja koszorúzni.

Németország. Berlin, máj. 23. Az Arnim féle, 30,000 aláírással ellátott felirat átnyújtása alkalmával a porosz király, a közelebbi „újabb” rovatunk alatt közöltékén kívül még ezt mondotta: „Hogy minő alakot szándékoznak adni feladatunknak, ez iránt az alkudozások függőben léte alatt önk semmí nyilatkozatot sem fognak tölem várni. Azonban valamint önöknek bizonyosoknak kell lenniük a felöl, hogy én Poroszország becsületét minden viszonyok közt megőrzendém, ám ragaszkodjanak önök velem együtt ahhoz a biztos reményhez is, hogy az áldozatok, a miket mi a német ügynek hoztunk, szorosabb értelemben volt honunk érdekeire nézve is gyümölcsözők lesznek. E bizalmat bennem megerősítik ama szavak, a miket öök hozzám intéztek, s a mikért én szívből köszönetemet fejezem ki ööknek, a mennyiben azokban újabb bizonyítványt látom annak a valódi s egyetértő odaadásnak, melyre a porosz népnl minden oly esetben számíthatok, midőn a közös hon nagyságáról s jólétéről van szó.”

A „Volksztg.” közli Augustenburg hercegenek a londoni értekezlethez intézett nyilatkozatát, a melyben a herceg nem ismeri el, hogy az értekezletnek joga volna, egy uralkodó vagy egy ország sorsa felett intézkedni azok beleszólása nélkül. A hercegségek el-

választását Dániától nemcsak a jogosság és törvényesség, hanem az emberiség és világ-béke is követeli. A történelmi jog újabb meg-erősítésére semmi sem lenne alkalmasabb, mint az ország formaszertü akarattnyilvánítására, hi-vaakozni.

Jól értesült körökben beszélik, hogy a porosz király Schleswigben létekor a herceg kihallgatást kért. A király visszaizent, hogy még most nem fogadhatja el; csak azután ha egészen szakít a londoni jegyzőkönyvvel.

Orosz- és Lengyelország. A lengyel mozgalmakról darab idő keveset irnak a bel-földi lapok; a mi vagy a felkelés teljes el-nyomására, vagy legalább arra mutat, hogy az orosz hatóságoknak nagy mértékben sikerült elzárni a felkelőket a külfölddel való köz-kekedéstől. Posenből írják, hogy ott a motó-zások és fogdosások napi rendben vannak. E tartományon naponként növekedő számban hu-zódnak keresztül a lengyel királyságból kül-földre menekülők. Ezek többnyire előbbkelő osztályokhoz tartozó 18–20 éves fiatal em-berek, a kik a felkelésben résztvettek s most menekülni akarnak az orosz üldöztétől. Na-gyobb részt Franciaországba és Belgiumba mennek, s némi segédkezést czéljok elérésére porosz hatóságok részéről is tapasztalnak.

Varsóban annyi leirhatlan kegyetlenkedés után sincs a mozgalmi szellem megtörve. Szaniszló (Lengyelország védszentje) napján több templomban forradalmi énekeket énekeltek. Egyik kath. templomban a pap csak úgy jut-hatott szóhoz, hogy egész erejéből csemetett s miután az énekek elhallgattak, kérte a né-pet, hogy oszlojké haza s az isteni tiszteletet félbeszakította. Egy más templomban ugyan-akkor a pap egy nagyon izgatott beszédet tar-tott, a minek következtében a papot elfogták. A tanodákban is nagyon bajos az ifjúságot korlátok között tartani. Az orosz hatóságok mindezt a lengyelek érdekében tartott pápa allocutionak tulajdonítják.

Oláh-Moldvafejedelemség. A „Memor. dipl.“ az államesinyről. Kuza fejedelem még ezelőtt tíz hónappal egy emlékiratot küldött a biztosító hatalmak Konstantinápolyban levő képviselőivel, a mely iratban az alkotmány változtatás szükségességét mutogatta. Az irat inkább egyszerű jelentés, mint kérelem alak-jában volt szerkesztve s látszott rajta, hogy a fejedelem eszelekre határozta el magát, ha a védhatalmak nem lennének hajlandók a bevezetett ténny egyszerűen jóváhagyni. A ha-talmak egyhangulag visszautasították a feje-delem szándékát. A párisi kabinet tudatta Bukarestben, hogy az államesiny sértendé az 1858 diki egyezményt s általában a hospodár kormányzása semmi tekintetben sem nyújt biztosítékot. Drouin de Lhuys végre akép nyi-latkozott, hogy a fenálló viszonyok változta-tása csak értekezlet útján történhetné. A bé-esi, berlini, londoni és pétervári kabinetek hasonlólag visszautasították az államesiny eszméjét. Kuza fejedelem mindezekre semmit sem hajtott, s végrehajtotta államesinyát, nemcsak megegyezése nélkül, hanem kifejezett tilalma dacára a védhatalmaknak; s a „Mem. dipl.“ azt hiszi, hogy az 1858-i egyezmény legújabb megsértése a védhatalmak beavatkozását fogja maga után vonni. A jövő deríti ki, vajon jól van-e értesítve a „Mem. dipl.“ főleg Francia-országra vonatkozólag.

Amerika. Uj-York, máj. 12. Grant és Lee hadseregei közt, folyó hó 5- és 6-kán két véres csata történt, döntő eredmény nélkül. Lee tábornok 7-kén megkezdte jó rendben a visszavonulást; Grant üldözte. 8- és 9-kén csatározások. 10-kén ismét derekas ütközet Spotsylvania mellett. Az egyesüléliek veszte-sege halottakban és sebesültekben 40,000 em-ber. Longstreet tábornok nehéz sebet kapott.

Ujabb. Berlin, máj. 24. A „Spen. Ztg.“ következő bécsi táviratát közöl: Angol-s Fran-cziaországtól oly nyilatkozatok érkeztek ide,

melyek szerint e hatalmasságok ellállanak az 1852-ki szerződéstől megengedik Holstein-nak déli Schleswiggel egyesítését, Dániá-tól külföldváltva. A személyi uniót főtélle-nül elvetették.

— Augsburg, máj. 24. Egy az „Allg. Ztg.“ hoz érkezett tudósítás szerint az angu-stenburgi herceg jogainak elismerése, a schles-wig-holsteini kérdésben, Austria részéről el lenne határozva.

— Hamburg, máj. 23. A „Hamb. Nachr.“ nek írják Kopenhágából: Dániának az érte-kezlet legközelebbi ülésében elterjesztendő javaslatot alkalmasint fegyverszünet kötését célozták oly feltétel alatt, hogy a német nagy-hatalmak Jütlandot tritítsék ki, viszonzásul a kikötőzárakat nem használásáért a kedvező év-szak alatt.

— London, máj. 24. Az alsóház teg-naapi ülésében Whiteside interpellatiót tett a porosz kényszeradóbehajtások iránt. Layard ezt válaszolja: Benstorff grófhöz érkezett táv-

irat szerint, a porosz kormány a további kény-szer adóbehajtásokat megtiltja, s a netalán tör-téneteket megtérít. Griffith kérdi, hogy minő pénzben fizetik a poroszok a szolgálma-nyokat. Palmerston lord ezt válaszolja: A fegyverszünet egyszerűen a szolgálmanyok megfizetését rendeli. Bismark megígérte, hogy teljesítendő a kötelezettséget; Angolor-szág nem kétli, hogy a porosz kormánynak hatalmában áll, saját tisztjeire megfelelő kö-telesség teljesítést szabni; azonban ő egyelőre nem jelölheti ki Porozsország fizetési módszerét.

— Algir, május 22. Pelissier tábornagy meghalt.

Bécsibőrzé Május 27-kén: Nemzeti köl-esőn 80.45. 5%, Metalliques 72.45. Bank-rész-vény 781.—. Hitel részvény 195.20. Váltó Lon-donra 114.10. Ezüst 113.85. Arany 5.43 1/2.
1860-diki Állam kölcsön 96.20.
Május 24-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarország 75.—. Erdélyi 72.25.

Erdélyi			Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhab. tonja.
			Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.	
piaczi árak:			k r a j c z á r o k b a n.					
Besztercze	május	17.	240—240	180	—	104	160	
Brassó	május	6.	284—284	148—140	148—130	112 106	150	14
Dézs	"	17.	310—290	210—200	—	120—110	190—180	11
K. Fehérvár	május	14.	380	250	—	200	248	13
Kolozsvár	"	26.	340	250	—	144	226	15
M. Vásárhely	"	19.	372—330	252—220	—	136	210	12
N. Enyed	"	19.	340—326	246—224	—	218 180	224—224	14
Szamosújvár	"	23.	320—300	220—210	—	130—120	210—200	13
Szászváros	mart.	27.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz. Régen	május	19.	320—280	200—180	160—140	128—124	192—184	13
N. Szeben	"	20.	373—320	213—200	187	167—153	207—193	15
Sz. Udvarhely	május	17.	334—324	146—138	—	122 114	158	11
Torda	május	14.	398—246	140—150	160—150	160—155	226—225	11

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

1631—1864.

Hirdetmény.

(139) (2—2)

Torda vármegyében a mezősegi járásban fekvő Mező Nagy-Csán községének arányo-sított korcsomai joga; melyhez járul a községet illető ugynevezett kurta korcsomárlási jog is, folyó évi **junius hó 1-ső napján délelőtti 10 órakor** Tordán a megye tisztisé-gének irodájában haszonbérbe fog adatni 1864 junius hó 24-én kezdőleg 1867 aprilis hó 24-ig. A föltételek megláthatók Kolozsvárt városi polgár és m.-n. csáni birtokos To-dorfi Bogdán kereskedésében, M.-N.-Csánban Némethi Károly községi, Tordán pedig a megyei főjegyzőnél. A hozzá szólni kívánó 120 frt bántép-nel lássa el magát, és kellő biztosíték kimutatására legyen képesítve.

Tordamegye tisztségétől Tordán május 21. 1864.

NEM HIVATALOS.

Árverési hirdetmény.

(143) (1—3)

Tövis m. városában a 117 házszám alatti köböl épített ndvarház és gazda-sági épületek 1000 □ öl udvar és 1 hold 275 □ öl veteményes és gyümölcsös kert ter-lettel, a mely a patak melletti felvéssénél fogva szesz- vagy sergyárra is előnyösen át-alakítható: f évi július 13-án d. e. 10 órakor nyilvános árverés útján a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

Az árverési föltételek azon ház lakójánál addig is megtekinthetők.
Tövis, maj. 21-én, 1864.

Eladó orgonák.

(1—3)

Két újból készült, a mai korhoz alkalmazva felső része két osztálylyal, csinos szép állásu, aranyozott czírádakkal, öt és hat változatú orgona kedvező árban eladó több évi felelősség mellett. A fölirtnál továbbá elvállaltatik mindennemű nagy és ki-sebb új orgonák, új zongorák és bármily alakzatú pész háromiak, ugy minden tem-plomi katedrák, koronák, vagy oltárok, a leg finomabb politúrozással faragásos ara-nyozással, bármely színű márványozással, oszlopzattal vagy rajz szerint mindenki-nek kívánsága szerint. Ajánlom magam mindennemű kijavításokra, orgona és zongora hangolásokra. A távolabbi vidékről tudomást vehetni bérmentes levelek által az orgo-nák felől.

Lakásom belmagyarutca 428 szám Kolozsvárt, máj. 27. 1864.

BLAHUNKA LAJOS, orgona és zongora művész.

Figyelmeztetés

(2—4)

Alölirt külföldön nevezetesen Londonban több évi ottan lakása által szerzett tapaszta-latát és tanulmányait kedves hazájára is ki akarván terjesztetni, minden igyekezetit arra ki-vánta fordítani, hogy a t. cz. nagydíemű közönséggel ezen üzletbe vágó czikkeket megös-meresse, s hogy erre vonatkozólag semmi szükségét ne szenvedjen, s külföldre ne szorul-jon, most tehát van szerencsém jelenteni, hogy a Londoni „Hudson's Bay“ Társulattól, ugy egyenesen Amerikából igen szép és nevezetes értékű vadbőröket kaptam, nevezetesen: fehér róka, amerikai nyest, farkas, hóda, hiuz, ausztráliai nyest, bölény, nagymennyiségű pézma sat. melyekből azután izlés szerint fogom mind a női, mind férfi felső öltönyöket a legjutányosabb árban készíteni, különösen kiemelem a férfi öltönyök közül a legelsőben általam készített Szebastopolt, melyet az idén, miután ehez igen alkalmas bőrök érkeztek, nagyon ajánlok.

Becses rendeléseknek pontos és olcsó árban megkésztését mindég hálásan veszi és elvállalja
PROHASZKY JÁNOS, szöcsmester.

Alkuszsi figyelmeztetés és hirdetés.

(2—3)

Melynél fogva mindazon birtokos urak, a kik falusi jószágot eladni, bérleni vagy venni szándékoznak; valamint a kik itt helyt Kolozsvárt házát, telket, kertet, szőlőt, vagy külső földeket és kaszálókat venni, eladni vagy kibérleni akarnak; ugy nem különben a kiknek bármilyen termény, ipar, vagy áruczikkre eladó vagy vevő szándékuk van, egy-általában mindazok, a kik akár miféle alkuszsi közbenjárást igénybevenni akarnak, méltótyok-sanak alölirtat személyesen vagy bérmentett levelek által megkeresni, ki is akárminő meg-bízást bel-monostorutca 192 számú szállásán elfogad és pontosan eligazít.

Kolozsvárt május 17-én 1864.

Ifj. Szenkovics Márton, h. alkusz.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: az „Osztrák Postaügy“ című kézikönyvre.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(142)

28/5

(2—5)

Legújabb nagy pénzsorolás,

2 millió 650,000 márka értékben,

a melynél csak nyeremények huzatnak; az államkormány által engedélyezve és biztosítva

17,900 nyeremény közt vannak 250,000, 150,000, 100,000, 50,000, kétszer: 25,000, kétszer: 20,000, kétszer: 15,000, kétszer: 12,500, kétszer: 10,000, egyszer: 7500, ötször: 5000, kétszer: 3750, nyolczvanötször: 2500, ötször: 1250, százötször: 1000, ötször: 750, százharminczször: 500, kétszáznegyvenötször: 250, tizenegy-ezerszer 117 márka értékű nyeremények.

Egy eredeti államsorsjegy ára 7 frt o. é. | Egy fél eredeti államsorsj. ára 3 f. 50 kr.
Két negyed ered. „ „ 3 „ 50 kr. | Négy nyolczad ered. „ „ 3 f. 50 kr.

a huzás kezdődik junius 9-kén.

A legmagasabb nyeremények folytonos kifizetése által elegendőleg is-mert és kedvelt jelvényem „Isten áldása COHN-nál“ változatlanul marad.

Külmegrendeléseket, bármily papírpénz nemben vagy szabadjegyben, még a legtávolabbi vidékekre is pontosan és hallgatva teljesítek, és hivatalos huzási kimuta-tásokat s nyereményeket a huzás után azonnal megküldök

Cohn Laz. Sams. hamburgi bankár.

(135)

(3—3)

A korondi fürdői illető hirdetés.

Írt fürdő enyhülést s mulatást szerezni kívánók, sziveskedjenek a már kijavított szállások iránt, bérmentelen levelek, vagy személyesen fürdőorvos Vajna János ur-nál Marosvásárhelytől rendelkezni.

(140)

Ásványvizek

(2—3)

Borszéki, előpataki, túri, budai, gleichenbergi, ivándai, ma-rienbadi, karlsbadi, pilnai és cigelkai ásványvizek, valamint min-dennemű fűszerek, a legjobb minőségben kapható Kolozsvárt TAUFER FERENCZ fűszer kereskedésében.

(77)

(8—8)

Dr. Doeck-féle gyógmódról a gyomorgörcs- és emésztési gyen-geségben sat. szenvedők. Bővebb tudomást vehetnek az éppen most megje-lent füzetben, mely ezen lap kiadó hivatalában ingyen adatik.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvárusnál

kaphatók:

Napoleon Lajos 1808-tól — 1848-ig.

Történeti korrajz. Irta Herbert Lu-

cián. Fordította Szabó Richárd

és Dénes Lajos. I. füzet. Ára 60 kr.

Az alföld és Fiume. Nemzetgazdasá-

gi, különösen közlekedési szempont-

ból tanulmányozva Szathmáry Ká-

roly által. Ára 1 frt 50 kr.

A váltógazdaság vagy az okszerű

mező-gazdaságtat és falusi háztartás alap-

elvei. Közhasznú elmélet gyakorlati

kézikönyv. (Koszorozott pályamű.) Irta

Mártonffy Szigmond. Ára 1 f. 50.

Beethoven sonátái. Zongorára. 2 kö-

tet. Ára 8 frt.

Shakspeare minden munkái. Fordítják

többen. Kiadja a Kisfaludy társaság.

I-ső kötet. Tartalom: Othello, a

velencei mór. Ford. Szász Károly.

Nyar-éji álom. Ford. Arany János.

Ára 1 frt.

Eletiskola. Gyöngymondatok, a-

rany igazságok a bel- és külföldi re-

mek írókból. 2 kötet. Ára 1 frt 40 kr.

A három szoknyás leány. Irta

Paul de Kock. Fordította Huszár

Imre. Egy rézmetszeti képpel 75 kr.

Buda halála. Hún regé XII énekben.

Ára 2 frt. Kötte 2 frt 80 kr. Disz-

kötésben 3 frt.

Három fontos vélemény Renan

„Jézus élete“ felett. Magyarra fordí-

totta Torkos István. Ára 80 kr.